

Међународна
организација
рада

► ILC.109/Report I(B)

► **Рад у време Ковид**
Извештај Генералног директора
Међународна организација рада
109. заседање, 2021

Извештај 1 (В)

▶ Рад у време КОВИД

Извештај Генералног директора

Прва тачка дневног реда

ISBN 978-92-2-132504-8 (print)
ISBN 978-92-2-132505-5 (Web pdf)
ISSN 0251-3730

Наслови коришћени у публикацијама МОП, у складу са праксом Уједињених нација, и презентација материјала у њима не изражавају никакво мишљење Међународног бироа рада о правном статусу било које земље, регије или територије, или њихових власти, нити о разграничењу.

Помињање имена фирми и комерцијалних производа и процеса не подразумева њихово одобравање од стране Међународног бироа рада, нити одсуство одређене фирме, комерцијалног производа или процеса указује на њихово неодобравање.

Информације о публикацијама МОП-а и дигиталним производима доступне су на сајту: www.ilo.org/publns.

Изглед рачунара TTR: Confrep-ILC109(2021)-I(B)-[CABIN-210503-001]-Ru.docx
Штампа Међународни биро рада, Женева, Швајцарска

► Предговор

Будући да Међународна конференција рада није могла да се одржи 2020. године, ово је мој први извештај Конференцији након сесије столећа 2019. године, посвећене историјској теми - будућности света рада.

Појавом пандемије КОВИД-19, та будућност се радикално променила, барем у кратком року. То значи да МОР сада мора да усмери своју пажњу на промовисање процеса опоравка човека од кризе без преседана која је захватила свет рада од последњег заседања Конференције, надовезујући се на Декларацију стогодишњице МОР о будућности рада као мапу пута..

Мој извештај треба да допринесе решењу овог задатка. У њему се откривају социјално-економски утицаји кризе, одговори на њу, лекције које смо до сада научили и задаци везани за даље напредовања на путу опоравка усмереног на човека.

Уз извештај је приложен нацрт завршног документа Конференције „Глобални одговора за опоравак од кризе после кризе КОВИД-19 усмерен на људе. Управно тело је одлучило да би усвајање таквог документа значајно допринело да свет крене путем постизања заједничких циљева Агенде Уједињених нација у области одрживог развоја у периоду до 2030. године (Агенда 2030. године) и решења историјског задатка МОР - обезбеђења социјалне правде и достојанственог рада за све.

Верујем да ће овај извештај помоћи представницима влада, послодаваца и радника који присуствују овом првом у историји виртуелном заседању Међународне конференције рада да постигну своје амбициозне циљеве.

► Садржај

	Стр.
Предговор	3
Глава I Пандемија погађа свет рада који се мења	7
Глава II Шта смо урадили	12
Глава III Шта смо научили	17
Глава IV Путка опоравку	23
Глава V Акција МОР	28
Прилози Нацрт завршног документа Конференције „Глобални одговор у циљу опоравка усмереног на човека после кризе КОВИД-19, који је инклузиван, стабилан и одржив“	31

► Глава I

Пандемија погађа свет рада који се мења

1. Светска здравствена организација (СЗО) је објавила 11. марта 2020. године почетак пандемије КОВИД-19. Генерални директор СЗО је тада упозорио да ово није само криза јавног здравља, већ криза која погађа сваки сектор и да све земље морају пронаћи деликатну равнотежу између заштите здравља, минимизирања економске и социјалне штете и поштовања људских права.
2. Током више од годину дана, пандемија КОВИД-19 однела је више од 3 милиона живота широм света, а у време док је писан овај извештај број заражених на планети се приближио максимуму од почетка пандемије и расте по оштро растућем тренду.
3. Као што је СЗО упозорила, здравствена криза се претворила у глобалну економску и социјалну кризу који наноси невиђену штету свету рада и претворила се у хуманитарну катастрофу за милионе људи. Владе су заиста настојале да постигну деликатну равнотежу између здравствених и економских и социјалних циљева. Међутим, испоставило се да је такву равнотежу тешко постићи, упркос општој жељи да се „прате главни токови науке“ и одбацивању идеје да избор треба да се направи „између живота људи и њихових прихода“. Научна знања су наставила да се развијају, иако је толеранција друштва према ограничењима примењеним у борби против пандемије варијирала између земаља у току времена.
4. Узастопни заразни таласи уништавају наде за обнављањем производних активности, што би означило коначни излаз из продужене кризе. Међутим, сада када су створене све више се користе ефикасне вакцине, појавиле су се стварне шансе за победу над вирусом и превазилажење кризе коју је изазвао у свету рада.
5. Чињеница да свет рада остаје у рукама пандемије значи да још увек није могуће донети коначну процену економске и социјалне штете која је проузрокована. Међутим, ми јасно разумемо шта се догодило 2020. године.
6. Најупечатљивија статистичка процена МОП је да се, као резултат пандемије КОВИД-19 и мера за њеног сузбијања, укупан број сати рада у свету током године смањио за скоро 9% у поређењу са последњим кварталом 2019. године, што је еквивалентно губитку 255 милиона радних места са пуним радним временом. Овај шокантни показатељ говори да је пандемија имала четири пута већи утицај на запосленост од финансијске кризе из 2008. године.
7. Ако се расчлани, постаје разумљиво шта су људи заиста искусили у свету рада. Скоро половина губитка радног времена настала је због губитка посла: 33 милиона људи је остало без посла, а још више - 81 милион људи - напустило је тржиште рада и постало неактивно. Друга половина је резултат смањења - или потпуне суспензије - радног времена, чак и уз очување радноправних односа.

8. Регионално посматрано најтеже је погођен регион Северне и Јужне Америке, са 13,7% изгубљених сати рада, а у свим осталим регионима између 7,7% и 9,2%. Губици су се посебно снажно осећали у земљама са нижим средњим дохотком, где су достигли 11,3%. У свим осталим групама земаља по нивоима дохода били су испод светског просека.
9. Последица наглог смањења радног времена био је врло брз пад прихода од рада. Све у свему, изузимајући мере државне подршке, приходи од рада у 2020. години пали су за 8,3% у односу на ниво пре пандемије, при чему су највише погођене земље Северне и Јужне Америке и земље са нижим средњим нивоом дохотка. У апсолутном износу, ово доводи до губитка од 3,7 трилиона америчких долара.
10. Таква динамика је била условљена низом сила које су настале из већ постојећих проблема на тржиштима рада; заједно су претворили ионако рањиве и угрожене у конкретне жртве економске и социјалне кризе.
11. Ово је било најочигледније за две милијарде неформалних радника на свету, односно за шест од сваких десет представника глобалне радне снаге. За многе од њих реалан избор је био између живота и прихода: у одсуству државне заштите и подршке, озказ од рада је могао да значи да ће њихове породице гладовати. У првом месецу кризе, пад глобалних прихода неформалних радника процењен је на 60%; за њих је социјално-економска криза брзо прерасла у хуманитарну катастрофу.
12. Разарајући ударац је био нанесен и по младима – по непосредним и дугорочним перспективама младих у свету рада. Пре пандемије вероватноћа да ће бити незапослени је била двоструко већа од осталих група становништва. Осим тога, озбиљно је био поремећен процес њиховог образовања и стручног оспособљавања; млади су губили посао у значајно већем броју од осталих група становништва, а перспектива за нове учеснике тржишта рада се чини суморном.
13. Тешкоће борбе са пандемијом, која су пале на плећа младих, манифестују се и на другачији начин. Младе људе подстичу да се посебно жртвују како би заштитили старије генерације. На дубоко жаљење, њихов допринос солидарности генерација за њих лично има високу личну цену. Анкете МОП су откриле висок ниво психолошких проблема и депресије међу младима. Ако пандемија погорша осећај разочарења у институције друштвеног живота и изгледе за будући рад, безусловно ће постати једна од најопаснијих социјалних патологија пандемије КОВИД-19.
14. Тешком утицају су, такође, подвргнуте и запослене жене. Дугогодишња родна сегрегација значи да су прекомерно заступљене у секторима који су више од других погођени пандемијом, као што су прехрамбене услуге, угоститељство и малопродаја. Када су се школе и установе за негу затвориле, на жене је поново легло тешко бреме неплаћеног кућног рада. Упркос потешкоћама у добијању квантитативних процена, стрес и напетост, који произилазе из мера, ограничавањем личних слобода проузроковали су нагли пораст насиља у породици, чије су жртве у огромној већини случајева жене. Додатни ударац општој слици је чињеница да жене чине 70% од 136 милиона светских професионалаца у здравству, нези и социјалној заштити. Њихове професионалне вештине и посвећеност заштити здравља

и спасавању живота често значе рад у условима који су до до границе напрезања људских способности. Понекад и угрожавајући њихово сопствено здравље и живот.

15. Други демографски подаци тржишта рада могу да прошире листу оних које је пандемија највише погодила. У неким случајевима су радници мигранти, који су отпуштени због затварања предузећа и нису могли да напусте земљу када су се границе затвориле, били препуштени сами себи, а у другим случајевима су били изложени посебном ризику заражавања у породичним условима у којима су се налазили. Два милиона помораца на свету су одиграли пресудну улогу у одржавању кретања робе у глобалним системима снабдевања, али су при том патили од недоласка замене посада због ограничења примењиваних у борби против пандемије КОВИД-19. У једном тренутку је на бродовима било затворено 400.000 људи, и неки од њих су остали у тешким условима и без медицинске помоћи и до пола године. Ризик од заразе КОВИД-19 чешће се повећава по медицинским показатељима код особа са инвалидитетом. Има их више од две милијарде, а мере превенције за њих су се често претварале у нове препреке на тржишту рада, погоршавајући њихову социјалну искљученост и маргинализацију.
16. Положај радника огледа се у одговарајућим изазовима са којима се суочавају предузећа - укидањем или озбиљним ограничењем производних активности. Упркос значајним разликама међу секторима, заједнички именитељ је да мала и средња предузећа трпе више од осталих, а њихове ограничене резерве максимално ометају њихову способност да што више издрже кризу. Иако укупан број предузећа која су банкротирала тек треба да се процени, што у великој мери зависи од тога колико дуго ће постојати ограничења. Резултати истраживања показују да се 70% малих и средњих предузећа суочава са озбиљним финансијским потешкоћама - 50% више него велика предузећа.
17. Може се појавити ситуација у којој предузећа која сама директно не подлежу захтевима за затварање, ипак имају секундарни ефекат ограничења у другим областима. На пример, фабрике шивења у низу земаља су престале да добијају поруџбине од купаца који раде на другом крају света. Стварни пад потражње за произведеном робом, по оценама МОР, негативно утиче на 96 милиона радних места у глобалним ланцима снабдевања. Како неке фабрике настављају производњу, суочавају се са недостатком сировина, као што су полупроводници које производе фабрике у претходним фазама производног циклуса.
18. Оно што се издваја из онога што се догодило у протеклих 15 месеци јесте да је пандемија болно погодила најугроженије и оне у неповољном положају, а самим тим додатно забила клин структурне неједнакости и неправде који унакажавају наша тржишта рада и друштва. Слабо плаћене, неквалификоване и најмање заштићене групе становништва, као и жене, млади и мигранти, сnose основни терет економске и социјалне кризе. Мање развијене земље су пострадале више од земаља са развијеним економијама. Пандемија продубљује неједнакост која је и без тога била на неприхватљивом нивоу, како унутар, тако и између земаља. МОР процењује да се број радника који живе у умереном до екстремном сиромаштву у 2020. години повећао за 108 милиона, што је поништило пет година континуираног напретка.

19. Акције предузете у борби против пандемије имају врло видљиве импликације на остваривање људских права, посебно пуно поштовање међународних радних стандарда. У свом извештају Конференцији, Комитет експерата МОП за примену конвенција и препорука подсетио је да тамо где се уводе ограничења у легитимне сврхе, она морају бити у складу са одређеним параметрима међународног права - принципима законитости, неопходности, пропорционалности и неприхватљивости дискриминације.
20. Посебну забринутост изазива то што ће погоршање економских и социјалних услова због пандемије, а не намерно деловање политике, довести до повећане употребе дечијег и принудног рада. Потпуна информација о овој теми биће достављена Конференцији у облику ажурираних глобалних процена, које ће заједнички објавити МОП и Дечји фонд Уједињених нација (УНИЦЕФ).
21. Пандемија има посебно опасне последице за земље пострадале од сукоба и нестабилности. Постоји реална опасност да ће изазвати зачарани круг у којем повећани ниво рањивости и ускраћености још више повећава нестабилност и насиље. Позив генералног секретара УН на глобални прекид ватре је упозорење о томе шта је у питању и шта треба предузети да се спречи најгори развој догађаја.
22. Иако се друштвено-политичке последице ових трендова још увек нису у потпуности манифестовале у позадини текуће пандемије, јасно је да оне представљају велики корак уназад у глобалном развоју и спровођењу Агенде 2030.
23. Заиста, проширена анализа напретка свих 17 Циљева одрживог развоја (ЦУР) који чине Агенду 2030 служи као подсетник да је пре избијања пандемије глобална заједница већ била далеко у постизању циљева које је себи поставила. Ово се односило, и односи се, на ЦУР 8 тичући се прогресивног, инклузивног и одрживог економског раста, потпуног и продуктивног запошљавања и пристојног рада за све.
24. У том смислу, иницијатива столећа МОП, која је посвећена будућности сфере рада, посебно се бавила утицајем три кључна најважнија фактора промена у свету рада и њима условљеним прелазним процесима - технолошким променама, еколошком одрживошћу и демографским променама. Пандемија је утицала на сваку од њих.
25. Сасвим је јасно да је, захтевавши од предузећа много ширу употребу алтернативних облика организације рада који су постали могући захваљујући постојећим и новим технологијама, пандемија убрзала већ уочене процесе дигитализације рада. У широким размерама се спроводе експерименти и улажу средства у развој облика рада на даљину, а многи су већ успели да пређу на потпуно нове начине обављања посла. Међутим, овај тренд није постао општи и равномеран. Карактер неких радних места или недостатак интернет везе значи да људи једноставно не могу да прихвате такве промене. За њих једина опција није прилагођавање новим условима који су отворени за друге, већ упорно придржавање већ успостављених облика организације рада. Из истих разлога, нека предузећа и сектори - посебно информациона и комуникациона технологија и финансијске услуге - расту и напредују током пандемије, док се други боре да преживе.

26. Мање је јасан утицај пандемије на деловање на климатске промене. Логично, нагли престанак производних активности доводи до одређеног смањења емисије угљеника, иако је ово релативно мали феномен и, штавише, како се чини биће краткотрајан. Тренутне пројекције су да ће се нивои емисија брзо вратити на своје претходне вредности 2021. године, када се економска активност опорави од кризе, као што се догодило 2010. године. У сваком случају, очигледно је грешка тумачити оно што се десило 2020. године као предзнак или пример праведног преласка на угљеничну неутралност који хитно треба остварити. Уместо тога, масовне људске патње и поремећаји који су се догодили супротни су од овог прелазна: у њему нема ничег „поштеног“.
27. Изазови који се јављају у свету рада услед веома различитих демографских трендова у свету, када у једним регионима преовладава старење становништва, док у другима долази до повећања броја младих, на различите начине се манифестују у одговарајућим областима. Затварање граница се озбиљно одразило на праксу и регулисање миграција, што омогућава најдиректније превазилажење неравнотеже у понуди и потражњи радне снаге и професионалних вештина, мада оно што се догодило није променило суштину задатка обезбеђења сигурне, уредне и легалне миграција за све. То тек треба хитно да се реши када се обнове путовања људи. Поред тога, пандемија је истакла фундаментални значај социјалне заштите за све земље, додавши тамо где је потребно додатне убедљиве разлоге за подршку акцијама којима се осигуравају комплетни, адекватни и одрживи системи заштите у свим регионима света, без обзира на преовладавајућу демографску динамику.
28. Појавом пандемије КОВИД-19 постављени су ванредни захтеви према креаторима политика широм света, као и послодавцима и синдикатима. Одговарајући захтеви се такође јављају за ресурсе којима располажу. Пандемија је привукла пажњу јавности и јавно мњење у раније невиђеним облицима и размерама, захваљујући новим доступним комуникационим каналима. Ово је утицало на то како се формулишу, перципирају и усвајају политички одговори на све здравствене, социјално-економске и хуманитарне последице пандемије. Међутим, ово није у великој мери променило значај и хитност многих изазова које су трансформативне промене већ поставиле на дневни ред за будућност света рада, а које су МОП и читава међународна заједница детаљно прегледали током прославе стогодишњицу наше Организације.
29. Могуће је да су неки од ових неодложних задатака нестали из видног поља, али нигде нису отишли. Њих је неопходно решавати као саставне елементе процеса обнове после кризе КОВИД-19 орјентисаног на човека, осмишљене да постигну високе циљеве Декларације о стогодишњици о будућности рада са социјалном правдом и достојанственим радом за све.

▶ Глава II

Шта смо урадили

30. Када се показала права природа и последице ванредне ситуације у светском здравству, међународна заједница је врло брзо препознала потребу за одговарајућим глобалним одговором.
31. Две недеље након проглашења пандемије, лидери земаља Г20 окупљени на ванредном самиту, „су се обавезали да ће учинити све што је могуће у борби против пандемије ...и да ће користити све расположиве алате политике како би смањили економску и социјалну штету”. Изразили су решеност да „заштите животе, сачувају радна места и приходе становништва, врате поверење, осигурају финансијску стабилност, оживе економски раст и ојачају опоравак, сведу на минимум поремећаје у трговини и глобалним системима снабдевања, пруже помоћ свим земљама којима је потребна помоћ и координирају јавно здравство и финансијске акције “.
32. Изванредно је да изјаве лидера Г20 у марту 2020. понављају изјаве дате на Самиту у Лондону у априлу 2009. године, отприлике шест месеци након што је банкрот Лиман Брадерс најавио глобалну финансијску кризу. Тада су изјавили: „...суочени смо са највећим изазовом нашег доба у глобалној економији - кризом ...која утиче на живот жена, мушкараца и деце у свакој земљи и за чије превазилажење све државе морају да се уједине. Глобална криза захтева глобално решење“.
33. Резонантни одјек обе изјаве био је и остаје извор извесне сигурности. Успех Г20 у решавању непосредне претње од финансијске катастрофе је широко признат. Међутим, како се егзистенцијална претња повлачила, тако је опадао и ниво координисане међународне сарадње ради отклањања њених економских и социјалних последица. У почетку је дошло до преласка на оштру штедњу, а до тренутка када се разбуктала криза КОВИД-19 процес опоравка је био тежак, неуједначен, неправедан и чак непотпун.
34. Данас, док је свет још увек дубоко уроњен у пандемију, јасно је да су, са финансијског становишта, лидери били озбиљни у томе да ураде „све што је могуће“ да победе КОВИД-19. Према најновијим проценама Међународног монетарног фонда (ММФ) мере буџетске подршке предузете током 12 месеци износиле су 16 трилиона америчких долара, што одражава ниво економског подстицаја без преседана у време мира.
35. Уз јасно разумевање да су неки национални лидери успели да постигну много више од других захваљујући свом буџетском простору, ове акције су у складу са првим од четири принципа оквира политике МОР за суочавање са економским и социјалним утицајем кризе КОВИД-19, који су широко признати међу државама чланицама. Несумњиво је да су макроекономске подстицајне политике које су усвојиле владе широм света уз висок ниво подршке међународних финансијских институција одиграле одлучујућу улогу у ублажавању економске и социјалне штете,

изазване пандемијом. Још није готово, а потреба за подстицајима и даље постоји; али ма колико јак ударац имао у свет рада, без ових напора би био незамисливо оштрији.

36. При том подстицаји су се примењивали неравномерно: националне владе су користиле финансијске ресурсе углавном у корист сопствене економије и њених субјеката. То, вероватно, не чуди, мада са собом носи врло озбиљне последице. У 2020. години земље са развијеним економијама су могле да увећају потрошњу за износ еквивалентан 16,4% бруто домаћег производа (БДП); у тржишним економијама у успону одговарајући број износио је 4,2%, док је у земљама са ниским приходима износио само 1,7%. У апсолутном смислу, ове изразите разлике су још упечатљивије. И оне ни на који начин не одговарају стварним потребама људи, ма где живели.
37. Други, пратећи принцип оквира политике МОР односи се на мере за подршку предузећима, радним местима и приходима становништва током пандемије. Важнији део акције за заштиту производних капацитета друштва је подршка одрживим предузећима, превазилазећи уобичајени пословни модел и перспективу, како би се спречило да предузећа постану жртве пандемије и њених мера сузбијања. То укључује директну финансијску подршку, повећани приступ јефтним кредитима, пореским и паузама у плаћању закупнина.
38. Предузете су одговарајуће мере како би се предузећима помогло да задрже запослене субвенционисањем зарада, скраћењем радног времена, обезбеђивањем непланираних одмора, техничке незапослености итд. Мере су се различито називале, иако је њихова заједничко за све било да се очува правни однос између послодавца и запосленог, и имале су свој ефекат, о чему сведоче већ поменуте процене релативног раста незапослености, нивоа економске неактивности и скраћења радног времена.
39. Међутим, што се тиче макроекономских подстицаја који леже у њиховој основи, ове акције су се примењивале претежно у развијенијим земљама због њихове финансијске стабилности и институционалних капацитета. До краја 2020. године, 35 милиона радника у Европској унији је било обухваћено програмима скраћеног радног времена. У мају исте године 50 милиона људи учествовало је у таквим програмима у земљама ОЕЦД, што је десет пута више него током глобалне финансијске кризе. Да су релевантни подаци доступни за друге земље, сигурно би могло да се претпостави да су они за ред величине нижи.
40. Штавише, забележен је ограничени обим примене мера унутар и између земаља. У време све веће диверзификације облика организације рада, несигурност у вези са радним статусом или неусклађеност између институционалних правила и стварности у сфери рада ствара ризик да значајан број људи буде искључен из мера подршке. Самозапослена лица, независни радници и радници платформи су добри примери; при томе највеће потешкоће у пружању помоћи онима којима је потребна генерише неформалност.
41. Ове појаве су разлог ванреданог пораста употребе привремених мера социјалне заштите од почетка пандемије. Од априла 2021. године МОР је документовао најмање 1.622 нових мера социјалне заштите које су користиле стотине

милиона људи. То укључује проширење или прилагођавање постојећих или успостављање нових програма, укључујући директна плаћања у готовини и хитну помоћ. Треба оценити обим предузетих мера. Али то такође сведочи о проблемима са адекватношћу и покривеношћу постојећих система социјалне заштите.

42. Трећи принцип основа политике МОР, који има очигледно значење у условима широко распрострањеног смртоносног вируса, непосредно се односи на заштиту здравља и обезбеђење добробити радника. Управо овде је „деликатна равнотежа“ између заштите здравља и минимизирања економских и социјалних губитака, о чему је говорио Генерални директор СЗР, постала предмет пажљивог испитивања креатора политике. Главни циљ се састоји у томе да се спречи ширење вируса на радном месту и, сходно томе, обезбеди да сфера рада не постане један од извора ширења инфекције у друштву. У пракси се пред политиком у условима пандемије јавља читав низ најтеже разрешивих дилема, о чему сведоче већ уобичајени непрестани спорови о потреби и времену затварања предузећа и обнављању њихових активности. Акумулацијом искуства и знања о вирусу, тотална закључавања у почетном периоду су постепено замењивана конкретнијим и циљанијим мерама. Али они и даље настављају са дејством, значајно утичући на перформансе предузећа и економије.
43. Међу онима који су наставили да раде, посебно међу радницима који се сматрају кључним, основне превентивне мере - ношење маски, удаљавање, прање руку - постале су део њиховог свакодневног радног живота. Ипак, постоје трагични догађаји повезани са инфекцијом и смрћу људи на радном месту, често због саме природе њиховог посла - блиског контакта са зараженим људима у здравственим установама и установама за негу, у „другим секторима који укључују контакт са клијентима“, као што су малопродаја и јавни превоза, где радници директно комуницирају са људима, и у секторима као што је прерада меса, где се снажно манифестују конкретни фактори ризика. Колико год трагични били, ови примери су у сенци изазова у заштити радника у неформалном сектору, где су средства за живот главни разлог за принуду на посао и где су средства заштите и одговорност за заштиту присутна у најмањој мери или су у потпуности одсутни.
44. Ситуација је другачија када радници могу да избегну ризик од заразе у колективу, ако се у потпуности или делимично пребаце на рад на даљину. Према проценама МОР, око 18% постојећих радних места широм света и до 35–40% у најразвијенијим земљама може се пребацити на даљину. Прилагођавање радних места зависи од природе извршавних задатака и приступа Интернету.
45. Прелазак на даљину је постао најопипљивија и истражена промена коју је изазвала пандемија у свету рада. Његова ефикасност у погледу заштите од вируса је очигледна, иако има и других проблема који се тичу обезбеђивања добробити радника. Уз сву њихову очигледну секундарну природу у поређењу са ризицима самог вируса КОВИД-19, дубоку забринутост изазивају психосоцијални и ергономски проблеми, као и они повезани са одсуством уобичајених атрибута колективних радних места, то јест интензивност рада и продужење радног времена, интеракција лицем у лице и јасно разграничење професионалног и личног времена. Њих је неопходно разматрати заједно са не мање стварним предностима рада на даљину - већом слободом у избору облика организовања радног времена, могућношћу повећања нивоа инклузивности тржишта рада, побољшања

равнотеже пословног и личног живота, ослобађање од губитка времена и стреса повезаних са путовањем на посао.

46. Од друге половине 2020. године, када су започели програми вакцинације, фокус на заштити радника брзо се пребацио на питање доступности вакцина. Заправо, како ефикасност вакцина постаје све очигледнија, способност брзог вакцинисања становништва и у довољном броју сматра се не само основом за здравствену заштиту, већ и предусловом за одрживу обнову економског и радног живота.
47. У раним фазама, владе су дале приоритет вакцинацији кључних радника и осетљиве популације као што су здравствени радници, неговатељи, просветни радници и поморци. Ипак, генерални секретар УН је био приморан да упозори међународну заједницу на „крајње неравномерну и неправедну“ дистрибуцију вакцина, чија главнина завршава у ограниченом броју земаља које су способне да набаве вакцине на рачун многих других.
48. Генерални директор СЗО је описао ову ситуацију као „морално неоправдану, епидемиолошки штетну и клинички контрапродуктивну“. Такође се може сматрати прекорном са друштвене тачке гледишта препреком на путу опоравка у свету рада који је усмерен на човека.
49. Коначни принцип основа политике МОП је јачање и подстицање социјалног дијалога ради идентификовања и примене најприкладнијег одговора на социјално-економски утицај пандемије КОВИД-19. То се може лако омаловажити тобоже као општи одговор МОП на практично било који проблем који се појави, укључујући то што су га најтврдокорнији скептици одбацили као препреку на путу примене ефикасних и брзих одлука када је потребна брза и енергична акција. Међутим, ово је више од понављања чврсто запамћене мантре.
50. Реалност пандемије КОВИД-19 је у томе што је изазвала огромну неизвесност, неговорећи о колосалном материјалном лишавању становништва свих земаља света. Човеку је тешко да стекне јасно и оправдано схватање стварне природе и тежине ванредне ситуације у здравству и одговарајућег економског и социјалног одговора. Ситуацију погоршава ширење врло контрадикторних информација о овим питањима. Оне делимично одражавају искрена мишљења настала у условима непотпуних научних сазнања. Међутим, много тога је резултат намерних дезинформација и обмана.
51. Заједнички напори влада, представника послодаваца и радника, првенствено усмерени на формирање уравнотежених и објективних процена ситуације око пандемије, дали су значајан допринос развоју одговарајућих мера одговора. У том контексту, политичке одлуке, које су се често морале доносити са дугорочним последицама, повећале су се у веродостојности, легитимитету и практичној подобности захваљујући учешћу трипартитних партнера у њиховој припреми. Тамо где је потребно државно финансирање за подршку предузећима и радницима и где су потребне болне жртве, учешће социјалних партнера осигурава да су одлуке правичне и њихово прихватање од деуштва. С обзиром на различитост и сложеност изазова на које треба одговорити у свету рада, социјални партнери могу донети знање и искуство којих нема у другим изворима.

52. Ова разматрања су у основи радњи предузетих током пандемије и резултата које су донеле. Није изненађујуће да социјални дијалог игра посебну улогу у земљама у којима га подржавају јаке институције и традиција, иако се његов потенцијал препознаје у мање познатим условима; снажну подршку социјалном дијалогу су изразили представници свих група које су присуствовале Глобалном самиту МОП о КОВИД-19 у сфери рада у јулу 2020. године.
53. Важно је да се социјалном дијалогу прибегава не само током акутне кризе, већ континуирано, и да се та посвећеност очува упркос наставку пандемије, све већем притиску јавности, растућој оскудици ресурса и слабљењу изгледа за постизање консензуса. Неопходно је гарантовати подељену одговорност и предузимати заједничке мере током пандемије, па чак и касније током фазе опоравка.

▶ Глава III

Шта смо сазнали

54. Пандемија је приморала свет да усвоји програм убрзаног учења. Његов најважнији део односи се на здравствену заштиту. Каква је природа вируса, како делује и како га савладати? Али то није све. Неопходно је научити и почети деловати у складу са стеченим искуством у готово свим областима политике и живота. Ово се сигурно односи на свет рада. Дакле, шта смо научили и које лекције можемо извући?
55. Прво, свет није видео знаке предстојеће пандемије и био је лоше припремљен за њу. Научници упозоравају на опасност, па чак и неизбежност будућих пандемија. Међутим, извештај Светског економског форума *The Global Risks Report 2020 (Извештај о глобалним ризицима 2020)*, објављен два месеца пре најаве пандемије, оценио је вероватне ризике заразних болести као мање значајне у поређењу са многим другим ризицима - еколошким, економским и геополитичким. Чак и по степену изложености заразним болестима дато је тек десето место. Упозоравајући на опасности да здравствени системи можда неће бити спремни за нове изазове, аутори извештаја су оценили да „напредак у сузбијању пандемије такође слаби сумњама у моћ вакцина и отпорношћу на лекове“ и да је „прошли успех у превазилажењу здравствених изазова не гарантује будуће резултате.“
56. Није сасвим изненађујуће што се тако мало пажње придавало пандемијским претњама, чак иако то са чисто ретроспективне тачке гледишта изгледа као злочиначки немар. Ризици се морају процењивати у препуном простору, и иако се претње еколошком катастрофом, економским и финансијским колапсом, па чак и геополитичким сукобом могу разликовати, па чак и мерити на време, ово се у много мањој мери односи на пандемије као пролазне и нестабилне појаве које настају без упозорења. Било како било, недостатак прогноза значио је да је велики део супротстављања пандемији у свету рада морао бити изграђен у реалном времену, како се ситуација развијала након низа привремених акција. Међутим, како се мере које се предузимају процењују, поука је да ће, у оквиру припрема за будуће системске шокове, бити неопходно, поред правичности и одрживости, значајно ојачати способност света рада да издржи кризе.
57. Друго, пандемија је изузетно брутално разоткрила стварност многобројних и растућих неједнакости у нашим земљама, углавном укорењених у свету рада. Ово је у потпуној супротности са почетним поимањем једнаке изложености вирусној инфекцији. Штавише, као што је напоменуто, пандемија КОВИД-19 је знатно погоршала неједнакост и створила озбиљну опасност да ће покренути снаге које ће ојачати и одржати је дуго након завршетка пандемије. У свету рада продужена криза КОВИД-19 могла би у догледно време да доведе до још веће неједнакости и неправде.

58. Природно, свест и забринутост због неједнакости нису се појавили појавом вируса КОВИД-19. Заправо, један од циљева Агенде 2030 тиче се смањења неједнакости, што значи да је у периоду који претходи пандемији већ постојао међународни консензус да је ситуација неприхватљива. Међутим, пандемија је оштро истакла стварни садржај постојеће неједнакости за појединце и друштво. Чињеница да је пандемија утицала на перцепцију стварности, као и на саму стварност, не умањује тежину проблема.
59. Постало је до бола очигледно да неједнакост не значи само положај особе или породице у хијерархији прихода и материјалног богатства. То, такође, значи приступ здравственој заштити, образовним могућностима, повезаности на Интернет, социјалној заштити, пристojном становању, финансирању, формалном радном статусу, правосуђу, основним јавним услугама, вакцинацији и још много тога. Сваки од ових фактора, узет појединачно, сведочи како је криза утицала на људе и како су је превазишли: да ли деца имају техничка средства за наставак учења када се школе затворају? Да ли ћу моћи да добијем накнаду за боловање ако морам да се самоизолујем? Да ли ће моја породица моћи да се прехрани ако престанем да радим? Да ли имам право да учествујем у владиним програмима подршке?
60. Све заједно, ови фактори указују на дубоко раслојавање друштва. И благостање и неблагостање имају тенденцију да се акумулирају у различитим облицима све док се квантитативна неједнакост не претвори у структурну неправду, хронично ускраћивање могућности и социјалне мобилности, социјалну изолацију. Такви ризици се погоршавају динамиком кризе. Поред чињенице да слабо плаћене и друге угрожене групе трпе због губитка посла и прихода, оне имају и мање могућности да се прилагоде алтернативним облицима рада и искористе могућности у свету рада које може створити „нова нормална реалност“. У међувремену, финансијска тржишта доживљавају бум када се реални сектор економије смањује, када очигледне користи извлаче власници финансијских имовина и када су оштећени они који зависе од дохотка од рада.
61. У овим околностима појављује се упечатљива слика свих захваћених олујом КОВИД-19, иако плове на потпуно различитим бродовима. Без обзира на истинско осећање подршке и саосећања са онима који пате од пандемије, чињеница да недавна животна искуства заправо терају људе, чак и оне који живе у суседству, у различите облике стварности, не може а да се не одрази на осећај заједнице која има сврху у изградња инклузивног пута до опоравка.
62. Поука је да је социјална правда предуслов за развијање способности за издржавање криза и обезбеђивање стабилног радног живота, једнако као и предуслов за трајни мир. Ово потврђује да у основи опоравка, усмереног на човека, мора бити принцип правде.
63. Треће, пандемија је пружила опште разумевање да глобални изазови захтевају глобална решења која су спуњена садржајем и убедљива по значењу. Уместо апстрактног принципа подршке мултилатерализму, ово захтева безусловну употребу директних и интуитивних алата за решавање стварних проблема створених пандемијом КОВИД-19. Став који може остати равнодушан према потреби међународне акције у подршци другим развојним циљевима, са много мање вероватноће ће остати равнодушан према мултилатералној акцији усмереној на заустављање пандемије која прети јављањем сојева вируса који могу лако да се

прошире у сопственој земљи. Као што је изјавио генерални секретар УН, „по први пут у нашем животу пандемија је учинила да се сви људи широм света истовремено осећају рањивима и имају оштар осећај повезаности... Видимо огромно друштвено настојање у целом свету ка ширењу и повећање ефикасности међународне сарадње“.

64. Овај пораст народне подршке мултилатералној акцији, који се догодио у време значајних геополитичких тензија и пољуљане посвећености мултилатерализму, добродошла је лекција из пандемије. Међутим, његов ефекат ће зависити од спремности влада да на њега делују. Постоји низ хитних потреба и радњи потребних за потврђивање ове политичке воље: оне укључују не само најважнији задатак брзе и праведне расподеле вакцина, већ и акције борбе са климатским променама, убрзање преласка на угљендиоксидну неутралност, решавање најозбиљнијих фактора рањивости откривених пандемијом КОВИД-19, повећање когућности прикључења на Интернет и још много тога.
65. Ови задаци су већ идентификовани у Агенди 2030. године, а одговорност за њихово решење преузела је међународна заједница, која је потврдила своју посвећеност њима од избијања пандемије КОВИД-19. Ову одговорност ће сада бити неопходно реализовати у непредвидивом окружењу пандемије и проширити је са два додатна елемента у потврди политичке воље да деценија брзих акција буде обележена успехом у постизању 17 циљева одрживог развоја.
66. Први је везан за ефикасност мултилатералне акције и институција. Много је сложених питања која ће морати да се реше, а која захтевају да систем обезбеди одговарајуће, технички исправне и изводљиве методе и простор за њихово решавање. Принцип мултилатерализма треба да делује на вишем нивоу компетентности, али истовремено да покаже способност да се обезбеди максимална повезаност акција. Циљеви одрживог развоја су међусобно повезани и комплементарни, те стога њихово постизање захтева усаглашене политике. У томе се састојала логика реформе УН последњих година, која подвлачи важност сарадње између организација за постизање заједничких циљева. Одређени успеси постигнути су не без потешкоћа, мада остаје још много тога да се уради. Усклађивање се не може ограничити на проналажење најбољих облика оперативне сарадње на програмском нивоу, решења за спречавање непродуктивне конкуренције за финансије и шампионе и начина за побољшање ефикасности пословних процеса, иако су сви ови задаци важни. Потребно их је проширити на кључна стратешка питања која ће бити пресудна за опоравак од кризе КОВИД-19. Међу тим циљевима нема тежег од оног који се односи на финансије и тежег од оног који је везан са финансијама.
67. Заслуга аутора Агенде 2030 је што су у Акционој агенди Адис Абебе определили финансијска средства неопходна за њену примену. Исти осећај стварности треба дати задатку опоравка од кризе КОВИД-19. Неједнакости у буџетском простору и приступ спољном финансирању ограничава текућу способност земаља да се изборе са утицајем пандемије и наставиће да одређују њихову способност да намере изражене у мултилатералним споразумима преточе у акције и резултате.

68. Данас постоје огромни захтеви за финансирањем - за вакцинацију и опоравак од пандемије КОВИД-19, решавање климатских питања, обезбеђења социјалне заштите и пружање хуманитарне помоћи као најочигледнијим изазовима. Штавише, земље се налазе у ситуацији када је њихова потрошња неколико пута већа од нивоа који испуњава уобичајене критеријуме за буџетску опрезност. Алтернатива у облику прераног преласка на штедњу изазива сметњу, али истовремено се појачавају симптоми дужничке кризе и појачава забринутост у вези са могућношћу отплате дугова. Они ће се и даље погоршавати ако инфлација скочи и камате порасту.
69. Многе земље у развоју су већ исцрпили све буџетске могућности које су им у почетку могле бити на располагању. Рејтинг агенције снизиле су кредитни рејтинг најмање 36 неразвијених и земаља у развоју. Према проценама ММФ и Светске банке, више од половине најмање развијених и земаља са ниским приходима тренутно је у стању или у ризику од дужничке кризе. Под притиском су и приватни токови финансирања. У 2020. години директне стране инвестиције пале су за 12% на тржиштима у развоју и економијама у развоју - много мање од 69% пада у развијеним економијама, али без обзира на то значајно. Поред тога, према прогнозама, дознаке дијаспоре ће пасти за 7%.
70. Земље којима брзо понестаје финансијских ресурса суочавају се са огромним изазовима и зато се толико значаја даје текућим расправама о финансирању у циљу развоја. У њих се морају укључити кључне стране, међународне финансијске институције, мултилатералне развојне банке, Уједињене нације, владе и приватни сектор, који морају доћи до заједничког разумевања како финансирати неопходне инвестиције у будућности. Унутрашњи ресурси земаља, створени захваљујући у целости успешним пословањем предузећа у напредној економији, имају централни значај: истичу важност раног повратка на пут одрживог раста и развоју на националном и међународном нивоу, као и на пут повратка у нормалне услове пословања трговине и ланца снабдевања. Истовремено, позиви за јавно финансирање одговора на КОВИД-19 су помогли јачање разматрања иновативних приступа међународним и националним пореским механизмима. Они би такође требало да буду део расправе о финансирању развоја. Иницијативе које су већ предузете, попут иницијативе за обуставу сервисирања дуга Г20 и могућа нова посебна права задуживања ММФ су похвалне, иако нису довољне да осигурају да нико не заостане у процесу опоравка услед хроничног недовољног финансирања.
71. Искуство сугерише да су мултилатерална деловања предуслов за суочавање са пандемијом и уверљив и ефикасан одговор на многобојне глобалне изазове. Да би имали стварни и доследни ефекат, необходимо им је обезбедити политичку подршку влада и одговарајуће финансирање.
72. Четврто, пандемија је показала да се дугогодишњи параметри политике и механизми рада могу мењати у таквом облику и таквом степену, који су раније били незамисливи, и сигурно неприхватљиви, условљени хитном ситуацијом у области здравства.

73. Најупечатљивији пример је чињеница да би се износ од 16 трилиона америчких долара који је додељен или потрошен у борби против коронавируса, пре избијања пандемије био оцењен као незамислив и немогућ, без обзира на циљ. Много мањи износи се не одобравају нити додељују, чак иако су намењени испуњавању међународно договорених циљева. Париски споразум о мобилизацији 100 милијарди америчких долара годишње за финансирање климатских акција од 2020. до 2025. године и даље је неиспуњен. Није додељено 1,2 трилиона долара потребних годишње за пружање основне социјалне заштите у свим земљама у развоју.
74. То не треба прецењивати, јер је глобална пандемија ванредна појава и, не без разлога, захтева изузетне напоре. Међутим, када се буду разматрале будуће потребе за финансирањем, искуство са пандемијом КОВИД-19 требало би да сугерише да се ресурси, који могу и треба да се мобилишу, одређују значајем циљева политике, колико и критеријумима финансијске обазривости и утврђеним нормама. То не значи универзалну примену принципа „по сваку цену“, означава уравнотеженију процену потреба и могућности.
75. У тешким околностима ширења вируса КОВИД-19, владе су наметнуле невиђена ограничења на индивидуалну слободу кретања и понашања, затвориле предузећа и тамо где су могле, широко подржавале програме за очување радних места и извора прихода. Подразумева се да су ове мере привремене и ограничене временом пандемије. Истовремено, предузећа која би могла да искористе предности информационалних и комуникационих технологија прешла су на рад на даљину. У овом случају мање је јасно колико такав режим може трајати након завршетка пандемије.
76. Предмет живе, иако још увек у великој мери теоријске расправе је питање да ли се свет рада креће ка томе да се коначно и трајно успостави у „новој нормалној реалности“, чија ће главна карактеристика бити општи режим рада на даљину. Педагошки ефекат пандемије лежи у чињеници да је показала могућности и ограничења рада на даљину, и онима који то чине пружила прилику да осете њен стварни садржај. Крајњи резултат ће бити видљив када пандемија КОВИД-19 буде побеђена и када уместо да буду приморани на такав или други облик рада, послодавци и радници могу да бирају између алтернатива.
77. Дискусије на ову тему сигурно ће играти важну улогу у обликовању света рада након пандемије и разумно је очекивати да ће се облици организације рада који оптимално узимају у обзир потребе предузећа, преференције радника и интересе друштва, постати хибридног карактера. Међутим, у ширем смислу трансформација које се дешавају у свету рада, ове промене можда нису најважније. Тренутни приступи могу се искривити под директним притиском искуства у прилагођавању на пандемију КОВИД-19. Не треба заборавити да су алтернативе у раду на даљину тренутно актуелне само за делове предузећа и да ће друге промене, посебно прелазак на угљендиоксидну неутралност, вероватно донети много дубље промене.
78. Заправо, процес даљег акумулирања знања код неких је створио гледиште о пандемији КОВИД-19 као способној да покрене велику реорганизацију интегрисаних транснационалних производних система који су постали све значајнија

карактеристика процеса глобализације у последњим деценијама. Према овом становишту, пандемија је показала да данашњи проширени и сложени глобални ланци снабдевања нису довољно поуздани и да су претерано склони поремећајима као резултат намерног деловања или непредвиђених околности. За једне стварни одговор на оно што је у основи прилагођавање пословног модела било је смањење ланца снабдевања и диверзификација извора снабдевања. За друге, који проблем више гледају на основу геополитичких разматрања националне безбедности, потенцијалне последице могу бити много озбиљније - промена смера кретања светске економије ка деглобализацији.

- 79.** Поуке произашле из нових искустава у организацији рада, заједно са политичким ставовима и дискурсима у условима пандемије, гласним ехом понављају главне одредбе иницијативе МОР о будућности света рада и Декларације усвојене као резултат тога. Једноставно речено, будућност света рада није унапред одређена: она ће бити резултат друштвених преференција и одлука влада и организација послодаваца и радника. У сваком случају, пандемија је приморала друштво да пажљивије оцени доступне алтернативе. Треба их спровести у име опоравка од кризе усредсређеног на човека, делујући по принципу „боље него што је било“.

► Глава IV

Пут ка опоравку

80. Последњих месеци су се изгледи за наставак економског раста знатно побољшали. Према најновијим прогнозама ММФ, глобални раст ће бити 20% у 2021. години и 4% у 2022. години. Повећање претходних пројекција је резултат успешних стратегија економске адаптације, додатних буџетских подстицаја у бројним земљама и, пре свега, увођења програма вакцинације.
81. Јасно је да постоји разлог за оптимизам. ММФ процењује да би економски пад од 3,8% у 2020. години могао бити три пута озбиљнији да нису донете ванредне мере подршке у области политике. Према његовом мишљењу, „рецесија изазвана пандемијом КОВИД-19 вероватно ће оставити мање дубоке ожиле од глобалне финансијске кризе 2008.“
82. Може се само поздравити такав позитиван став према општим економским изгледима света. Судећи по свему, пут ка опоравку је отворен. Међутим, свака процена будућих изгледа мора се посматрати у конкретнијем, људском контексту. Ниво неизвесности и ризика је висок, углавном у погледу будућег развоја пандемије. Претходне наде у опоравак уништили су нови таласи заразе. Постојање и употреба вакцина омогућава нам да се надамо да ће овога пута све ићи другачије, упркос забринутости због ефикасности вакцина и сумњи у јавности о потреби вакцинације. Међутим, чињеница да су у време писања овог текста нови случајеви КОВИД-19 достигли ниво без преседана од почетка пандемије, је оштар подсетник да се и даље налазимо у здравственој ванредној ситуацији, са њеним ужасним жртвама. Само из овог разлога пут ка економском опоравку заиста је пун опасности.
83. Штавише, ситуација се развија изузетно неравномерно, како међу земљама, тако и унутар њих. Ово је очигледно у дистрибуцији вакцина и, последично, у способности земаља да се боре против вируса. Ово се односи и на путању економског опоравка. Супротно искуству глобалне финансијске кризе, очекује се да ће се управо земље са високим приходима и Кина са својим буџетским капацитетом и размерама својих вакцинација, опоравити брже и сигурније од других. Таква динамика је уграђена у тренутну прогнозу ММФ, према којој ће се глобални БДП по становнику између 2019. и 2022. године смањити за 3% у поређењу са прогнозама пре пандемије. Истовремено, у земљама са развијеноим економијама губици ће износити само 1%, у земљама у развоју - 4,3%, а у неразвијеним земљама - 6,5%.
84. У готово свим земљама, укључујући и релативно богате, несразмерно је погођен значајан део становништва, укључујући омладину, жене, мигранте, нискоквалификоване раднике и запослене у секторима који су највише погођени. Стога се не само светска економија у целини, већ и многе, ако не и већина појединачних земаља, суочавају са перспективом опоравка различитим стопама, што ће погоршати постојећу неједнакост. Постоји врло стваран ризик

од изгубљене деценије развоја за неке економије света и изгубљене генерације за неке групе становништва, чак и у релативно просперитетним земљама.

85. Са ове тачке гледишта, поред предвиђања укупног БДП, пут ка економском опоравку изгледа и дефинитивно мање блажен, тим више са становишта конкретне реалности тржишта рада, односно животног искуства људи у ова дубоко разорна времена. На пример, предвиђа се да ће до краја 2022. године учешће становништва у радој снази остати испод нивоа пре кризе. С обзиром да је 90% жена, које су изгубиле посао 2020. године, изашло из састава радне снаге, као и многи млади људи који су несразмерно погођени губитком посла, постоји реалан ризик да постану посебне жртве алармантног пораста социјалне искључености и маргинализације. Такође, очекује се да ће раст продуктивности пасти на половину нивоа оног пре кризе у земљама у свим фазама развоја, али успоравање ће бити најизраженије у земљама са ниским и нижим средњим дохотком. Све заједно, ови феномени ће озбиљно угњетавати раст људског потенцијала радно активног становништва многих земаља и озбиљно ограничити могућности за развој светске економије.
86. Истовремено са несразмерно тешким економским и социјалним утицајем пандемије на угрожене и рањиве и неравномерним и недефинисаним пројекцијама путања раста на штету економија неразвијених и земаља у развоју, опадање учешћа на тржишту рада и продуктивности затамњују изгледе за понављање „вриштећих двадесетих година.“, коју неки предвиђају за развијене економије у условима продуженог буџетског стимулисања и одложене тражње, акумулиране због закључавања током пандемије. Не треба заборавити да су се вриштеће двадесете прошли пут лоше завршиле.
87. Велика је вероватноћа да ће без намерног и координираног политичког одговора за одстрањење и исправљање различитих утицаји кризе на земље и становништво, криза КОВИД-19 оставити неизбрисиве дубоке ожилке на телу општих показатеља раста и развоја у долазећим годинама. Резултат ће бити још већа неједнакост и социјална искљученост, као и нагло успоравање борбе против сиромаштва у свету као дугорочног наслеђа пандемије. Такав исход био би трагична антитеза високим циљевима Агенде 2030 и дијаметрална супротност Циљу 8 са њеним инклузивним растом, продуктивним запошљавањем и достојанственим радом за све.
88. Може ли се спречити такав катастрофални неуспех Агенде 2030?
89. Римски папа Феанциско је недавно приметио да је глобална финансијска криза дала свету прилику да „развије нову економију која ће више одговарати етичким принципима“, али је није користио, а антикризне мере нису преиспитале „застареле критеријуме“ прошлости. Стога одговор на ово питање зависи од наше одлучности и способности да реализујемо раније пропуштене или одбачене прилике. Постоје неки знакови да је пандемија створила окружење које може бити погодно за тако радикално преусмеравање намера и политичког деловања.
90. Пандемија КОВИД-19 поставила је становништво и креаторе политике пред озбиљне претње самим основама њиховог постојања - њиховим животима, сре-

дствима за живот и њиховим уобичајеним облицима социјалне интеракције. Без преседана је по свом обиму и утицају на човечанство. Заједно са стварањем страха, она би могла покренути колективно буђење стварности да се човечанство суочава са потенцијално егзистенцијалним изазовима, или барем оним који минимално мењају стварност са којима се једноставно не може изаћи на крај постојећим приступима политици и међународној сарадњи. Штавише, реакција на пандемију са свим њеним недостацима и потешкоћама показује да су могући - и заиста неопходни - потпуно различити приступи. Од закључавања, прилагођавања организације рада, фискалних подстицаја и развоја вакцина у 2020. години, може проклијати семе новог друштвеног разумевања и прихватања алтернатива које пружају реалну наду у потребну отпорност, правичност и одрживост опоравка усмереног на човека, и постављање света на пут који води ка постизању циљева Агенде 2030. Ова, неспорно, трансформативна агенда може се коначно надовезати на трансформацију јавног мњења која јој је потребна да би била успешна.

91. Такво друштвено преиспитивање већ се може видети у промени односа према радним условима радника који су, иако у већини представљају претежно ниско плаћени слој становништва, по општем признању одиграли у пандемији важну улогу, као што су здравствени радници и нега, чистачи, малопродаја и радници у јавном превозу. То се, такође, види и у широко распрострањеном, мада недовољно развијеном, јавном схватању да се постојећи друштвени договор исцрпео или је прекршен, и да је потребан нови. У том смислу почињу да делују директивна тела. Предлажу се нови договори различитих врста, а активно се разматрају велике иницијативе везане за опорезивање, одређивање цена угља и универзалне гаранције дохотка. Тренутно се воде озбиљне расправе о будућности глобалног трговинског система и правилној употреби финансијских инструмената. Чини се да почињу да се померају тектонске плоче политике, које су дуго времена лежале непомично.
92. Међутим, и даље ће постојати потреба за много свеобухватнијим приступима разради и спровођењу политике, тако да ти импулси попримају облик опоравка усмереног на човека. Пандемија КОВИД-19 показала је да је напредак могућ само заједничком медицинском, економском, социјалном и хуманитарном акцијом. По истој логици немогуће је решавати медицинске, еколошке, образовне, финансијске, дигиталне, социјално-радне и друге проблеме опоравка и развоја одвојено једне од других. Они морају бити део јединственог процеса који препознаје објективну комплементарност свих 17 циљева одрживог развоја и политике потребне за њихово постизање.
93. Пример је акција за сузбијање климатских промена, која чак и усред глобалне пандемије остаје главни изазов нашег времена. Уочи 26. Конференције земаља УН потписница о климатским променама (ЦОП26) и у позадини циљева постављених у Париском споразуму из 2015. године, постоје охрабрујући знаци да, нека и са закашњењем, међународна заједница повећава своју спремност да активизира напоре до нивоа сразмераног апсолутној потреби да се глобално загревање задржи испод 1,5 ° Ц, што је праг пред катастрофу. Тренутни и даљи напредак зависи од обједињавања знања акумулираних од стране научне заједнице о узроцима, механизмима и последицама климатских промена; финансирања - из јавних и приватних, националних и међународних извора - мера за ублажавање последица и прилагођавање њима; изградње тржишта рада који подржавају фер транзиционе

процесе и који дозвољавају да се реализације потенцијала достојанственог рада како би заштитили планету и повезали социјалне и еколошке циљеве.

94. Реалност је таква да ако било који од ових елемената недостаје читав пројекат може пропасти. Државама се непрекидно препоручује да повећају свој допринос на националном нивоу за прелазак на угљеничну неутралност до 2050. године. Трансформација жеље да се напредује ка неутралности у способност стварног деловања захтева посебне механизме који промовишу достојанствена радна места и заједнички просперитет, али и приступ финансирању ових механизма.
95. Све у вези са климом односи се на остале аспекте опоравка усмереног на човека. Из перспективе МОР и њених трипартитних учесника, то означава да је пример иницијативе у области климатских промена због радних места, коју је генерални секретар УН покренуо на Генералној скупштини 2019. године као универзално средство које дозвољава додавање праведног прелаза као саставног дела климатске агенде, треба пренети у друга подручја која су пресудна за процес опоравка. За све њих је потребно да се мобилизира финансирање.
96. У раној фази могуће је постићи широки опоравак, консолидацију и употребу друштвеног поверења и политичку посвећености мултилатералној акцији која се може развити након пандемије. У новембру ће Велика Британија бити домаћин ЦОП26, која ће се одржати у најважнијем тренутку у историји за решавање изазова спашавања наше планете. Уочи ње, убрзо након текућег заседања Међународне конференције рада, генерални секретар ће објавити извештај „Наша заједничка агенда“, који му је поверила Генерална скупштина поводом 75. годишњице УН. Подижући питања друштвеног договора и новог глобалног споразума, и повезујући их са изазовима реконструкције и будућих мултилатералних акција, генерални секретар ће, судећи по свему, позвати на уједињење свих актера којима ће се обратити заједничка Агенда за људска права. Наравно, ово се односи и на МОР и њене трипартитне чланове.
97. Питање је да ли смо спремни? МОР, створена 25 година раније од УН, је прославила стогодишњицу дубоко истражујући оно што предстоји у изградњи боље будућности света рада и доносећи закључке у складу с тим. Дакле, одговор је - да, спремни смо.
98. Коначно, Међународна конференција рада је усвојила Декларацију стогодишњице о будућности света рада у јуну 2019. године, која је, немајући сазнања о глобалној пандемији објављена само девет месеци пре ње; нема ни помињања ни чињеница да је реч „пандемија“ коришћена у било ком тренутку процеса иницијативе столећа која се тиче будућности света рада. У време усвајања Декларације о стогодишњици, трипартитни чланови МОР су је разматрали као највреднији акциони план, што је потврђено резолуцијом Генералне скупштине УН.
99. Оно што је најважније, ова процена није умањена с почетком пандемије КОВИД-19 и свега што је са собом донела у свет рада. Заправо је све супротно.

Не зато што су аутори Декларације иступили са изванредним предвиђањем, већ због тога што је сама чињеница озбиљних размишљања трипартитних учесника из целог света, дугорочних задатака створених динамиком трансформишућих промена у сфери рада, имала исти ефекат као сама пандемија. Пажња је окренута великим питањима која сада излазе у први план у оквиру обнове усредсређене на човека.

- 100.** У средишту Декларације о стогодишњици је позив свим државама чланицама да ојачају приступ ка формирању будућности света рада усмерог на човека и, као последицу тога, организацију процеса опоравка у три подручја:
- јачање капацитета свих људи кроз деловање како би се осигурала родна равноправност, целоживотно учење и квалитетно образовање за све; универзални приступ свеобухватној и одрживој социјалној заштити и ефикасној подршци онима који су у критичном тренутку радног живота;
 - јачање институција тржишта рада које свим радницима пружају адекватан ниво заштите у односу на: поштовање њихових основних права, одговарајуће минималне зараде, максимална ограничења радног времена, безбедност и здравље на раду;
 - промовисање одрживог, инклузивног и одрживог економског раста, пуног и продуктивног запошљавања и достојанственог рада за све кроз: циљане макроекономске политике; трговинске, индустријске и секторске политике које промовишу достојанствен рад и повећање продуктивности; инвестиције у инфраструктуру и стратешке секторе; стратегије и подстицаје које промовишу одрживи и инклузивни економски раст, стварање и развој одрживих предузећа, иновације, прелазак са неформалне на формалну економију и усклађивање пословне праксе са циљевима Декларације; политике које осигуравају заштиту личних података и њихову поверљивост, остваривање могућности и превазилажење изазова дигитализације света рада, укључујући рад на дигиталним платформама.
- 101.** Акција у овим областима ствара солидну и смислену политичку платформу за подршку опоравку усмереном на човека. У Декларацији се такође јасно каже да је њена примена критично зависна од примене међународних стандарда рада, учешћа организација послодаваца и радника, јачања сарадње и повећане кохерентности између организација у мултилатералном систему, узимајући у обзир јаку, сложену и смислену везу између социјалне, трговинске, финансијске, економске и еколошке политике.
- 102.** МОР је упорно и продуктивно тражио излазе из кризе и створио практичне алате који могу испунити концепт даљег развоја по принципу „боље него што је било“ и дати му нови замах. И тако, који би требали бити следећи кораци за постизање постављених циљева?

▶ Глава V

Акција МОР

- 103.** Од избијања пандемије, МОР је реорганизовала своје програме и радне методе како би брзо и ефикасно одговорила на хитне потребе трипартитних учесника. У том циљу спроведена је иновативна анализа утицаја пандемије КОВИД-19 на свет рада - у седам бројева Гласника МОР од марта 2020. до јануара 2021; створен је информативни центар за прикупљање и размену детаљних података о националним одговорима на кризу КОВИД-19; припремен је велики број аналитичких материјала намењених за помоћ државама чланицама у формулисању и спровођењу акција. Ово је поставило темељ опсежном раду који су радне групе МОР предузеле широм света радећи са државама чланицама како би помогле у изградњи њихових капацитета и пружиле конкретне одговоре на државном нивоу.
- 104.** Поред тога, МОР је предводила колективне напоре организација система УН. Била је укључена у развој и спровођење Оквира УН за хитан друштвено-економски одговор на КОВИД-19, као и низ политичких докумената о финансирању развоја у ери КОВИД-19 и шире.
- 105.** Овај суштински политички рад је праћен информационом и разјашњавајућом делатношћу кроз учешће у међународним дебатама о КОВИД-19 на регионалном и глобалном нивоу, укључујући и Групу 20. Организујући виртуелни глобални самит о КОВИД-19 и свету рада у јулу 2020. године, МОР је одржала трипартитне дискусије на највишем нивоу које су, посебно, потврдиле значај Декларације о стогодишњици како би се осигурао опоравак усредсређен на човека.
- 106.** Предузете су мере како би се осигурао непрекидан рад МОР у условима пандемије, укључујући општи прелазак на рад на даљину и виртуелне састанке. Након отказивања заседања Управног тела и Међународне конференције рада, марта и јуна 2020. године, било је неопходно да се очува институционални интегритет Организације: успешно су завршене две виртуелне седнице Управног тела и сазвана је Конференција којој се подноси овај извештај.
- 107.** Све ово омогућило је доношење важних одлука за прилагођавање садашњег и будућег рада МОР за превазилажење изазова које поставља пандемија КОВИД-19. Стратешки план МОР од 2022 до 2025. године, који је Управно тело усвојило у новембру 2020. године, постављен је „најважнији циљ... примена одредби Декларације о стогодишњици за опоравак од пандемије КОВИД-19 усредсређеног на човека“. Нацрт програма и буџета за 2022-23. годину, поднет текућем заседању Конференције на усвајање, такође предвиђа одговоре на пандемију КОВИД-19 за сваки од осам резултата политике.

- 108.** То јасно указује да је, под вођством трипартитних учесника, МОР могла да прошири сопствени рад и интеракцију са другим организацијама, позиционирајући се као важан учесник у акцијама за решавање изазова пандемије. Међутим, ове почетне добитке треба даље развијати пројектујући их ка опоравку усмереном на човека. Текућа сесија Конференције пружа прилику за то.
- 109.** Усвајањем значајног коначног документа о глобалном одговору у циљу опоравка после кризе КОВИД-19 оријентисаног на човека, делегати влада, радника и послодаваца, удружујући се у виртуелном простору на овом јединственом глобалном форуму учесника света рада, моћи ће да говоре на најјаснији могући начин са пуном надом и посвећеношћу поруци о томе како желе да виде процес опоравка и колико су спремни да међусобно комуницирају како би отворили пут за будућност света рада, који су поставили као заједнички циљ усвајањем Декларације века пре две године. Истовремено, они ће и даље пружати МОР препоруке о практичним начинима организовања њених даљих активности. То би могло укључивати обнављање и јачање националних трипартитних дијалога о питањима реконструкције, као и проширење институционалних механизма уз учешће других организација међународног система, чија је интеракција неопходна за решавање изазова опоравка.
- 110.** Пандемија КОВИД-19 је постала глобална катастрофа за човечанство. Њена цена су милиони живота и још више радних места и извора прихода. Криза тестира одлучност институција попут наше Организације и њихову способност да покажу да могу да превазиђу недаће и, како захтева Филадельфијска декларација, заједнички делују у циљу општег благостања. Ово није први пут да је МОР тестирана на овај начин. Никада није одустала и не би требало да одустане од своје садашње позиције.

► Прилог

Нацрт завршног документа конференције „Глобални одговор у циљу опоравка усмереног на човека после кризе КОВИД-19 који је инклузиван, стабилан и одржив“

Узимајући у обзир да:

Пандемија инфекције коронавирусом (КОВИД-19) има дубок утицај на човечанство, истичући међузависност свих чланова друштва и свих земаља.

Поред трагичног губитка живота, пандемија разара и свет рада. То доводи до раста незапослености, непотпуне запослености и економске неактивности, губитка радних и пословних прихода, затварања предузећа, поремећаја и банкрота ланцима снабдевања, неформалности и несигурности, нових изазова у области безбедности и здравља на раду и радним правима.

Криза несразмерно погађа најугроженије и рањиве, посебно оне у неформалној економији и несигурном запошљавању, нискоквалификоване раднике, особе са инвалидитетом и особе које живе са ХИВ-ом и АИДС-ом, као и мигранте и етничке и расне мањине. Ово погоршава постојеће дефиците достојанственог рада, продубљује сиромаштво, погоршава неједнакост и отвара дигиталну поделу унутар и између земаља.

Жене су несразмерно погођене губитком посла и прихода, укључујући и њихову превелику заступљеност у најугроженијим секторима. Многи и даље раде на првој линији подршке система неге, економије и друштва, при томе често радћи то неплаћено, у чему се препознају родни аспекти.

Криза озбиљно нарушава образовање, обуку и запошљавање младих, што још више отежава проналазак посла или покретање посла и ствара ризик од падајуће путање зараде и професионалног развоја током радног века.

Без усаглашеног деловања влада и организација послодаваца и радника, ове деструктивне силе ће постојати дуго након саме пандемије и имаће дубоке последице на социјалну правду и достојанствен рад за све и достизање циљева Агенде Уједињених нација за одрживи развој за период до 2030. године.

Хитна и усклађена акција је потребна како би се осигурало да сви људи имају брз, равноправан и јефтин приступ сигурним и ефикасним вакцинама против КОВИД-19, које су кључне за сузбијање растуће неједнакости унутар и између земаља, поновно покретање економија и побољшање ефикасности.

Декларација стогодишњице МОР са својим приступом обликовању будућности света рада усмереног на човека, пружа оквир за опоравак после кризе, који је потпуно инклузиван, стабилан и отпоран на кризе.

Декларација пружа позитивну визију и практичан пут за то како се државе могу боље кретати у будућности. Из тог разлога, убрзање његове примене јачањем нагласка и повећањем инвестиција требало би да постане један од главних приоритета државне политике, активности предузећа и међународне сарадње.

На овој основи, Генерална конференција Међународне организације рада усваја 20. јула 2021. године овај глобални позива на хитне акције како би се осигурао ка опоравак после кризе КОВИД-19 оријентисан на човека, инспирисан, надахнут и вођен Декларацијом стогодишњице.

I. Хитне акције за убрзање опоравка усмереног на човека

1. Ми, владе и организације послодаваца и радника, обавезујемо се да ћемо радити појединачно и колективно, уз подршку МОР, за опоравак од кризе КОВИД-19 усредсређен на човека кроз циљано и убрзано спровођење Декларације о стогодишњици, која ће унапредити путање инклузивног, стабилног и одрживог развоја достојанственог рада за све.
2. Обавезујемо се да ћемо се борити против глобалног утицаја кризе ширењем међународне и регионалне сарадње, јачањем глобалне солидарности и јачањем кохерентности политика у економској, социјалној, еколошкој и здравственој сфери, што ће омогућити свим земљама да превазиђу ову кризу и убрзају пут ка постизању циљеви Агенде 2030, Париског споразума Оквирне конвенције Уједињених нација о климатским променама и Акционе агенде Адис Абебе треће међународне конференције о финансирању развоја.
3. Обећавамо да ћемо се у стратегијама за ефикаснији опоравак од кризе усредсредити на циљ пуног, продуктивног и слободно изабраног запослења и достојанственог рада, потребе свих оних који су најрањивији и који су највише погођени пандемијом, да би подстакли развој одрживих предузећа, радна места и приходи, узимајући у обзир националне карактеристике и приоритете, укључујући рад на:

A. Инклузивни економски раст и запошљавање

- a) обезбедити широк опоравак са стварањем више радних места и могућностима достојанственог рада за све кроз примену свеобухватних мера у области националне политике запошљавања, укључујући повољну и стабилну макроекономску и индустријску политике и повећана јавна и приватна улагања у секторе који су најтеже погођени кризом, као што су: угоститељство, туризам, малопродаја и транспорт, као и сектори са великим потенцијалом за проширење могућности за достојанствен рад, као што су економија неге и одржива инфраструктура;
- b) подстицати глобалну солидарност пружањем подршке земљама у развоју које доживљавају у време кризе сужење простора у фискалној и монетарној политици или неподношљиве обавезе према спољном;

- c) подржавати континуитет пословања и обезбедити повољно окружење за раст продуктивности и развоја одрживих предузећа, укључујући микро, мала и средња предузећа, препознајући најважнију улогу приватног сектора у обезбеђивању снажног, одрживог и инклузивног економског раста;
- d) обезбедити послодавцима подстицаје да задрже раднике упркос опадању пословне активности у кризи, на пример, поделом радних места и смањењем радних недеља, субвенционисањем зарада, привременим обустављањем пореза и доприноса за социјално осигурање и омогућавањем предузећима приступ мерама подршке под условом да задрже своје радна снага;
- e) дати приоритет акцији за подршку младим радницима и предузетницима, који су незамењив извор динамичности, талента, креативности и иновација у свету рада и покретачка снага у обликовању боље будућности за свет рада;
- f) интензивирати државне и приватне инвестиције у учење током целог ивота, укључујући осигуравање праведнијег и ефикаснијег приступа висококвалитетном образовању и оспособљавању, континуираном образовању и програмима преквалификације и другим проактивним мерама политике тржишта рада и партнерства које смањују неравнотеже, празнине и недостатак професионалних навика;
- g) осигуравање достојанственог рада и еколошке одрживости;
- h) искористити могућности за праведну дигиталну и еколошку транзицију за промоцију достојанственог рада посредством социјалног дијалога и колективног преговарања;
- i) развити и применити свеобухватне и интегрисане приступе који садрже ширење неформалне економије и убрзају транзицију ка формалној економији, посвећујући дужну пажњу стварању, очувању и формализацији предузећа и достојанствених радних места у руралној економији.

В. Заштита свих радника

- a) пружити свим радницима адекватну заштиту јачајући придржавање међународних стандарда рада и подстичући њихову ратификацију, поштовања и праћења, са посебном пажњом на области у којима је криза отворила озбиљне празнине. То укључује поштовање основних права и принципа у сфери рада, одговарајућу минималну зараду утврђену законом или као резултат преговара, максимално ограничење радног времена, укидање дечијег и присилног рада, обезбеђење безбедност и здравље на раду са посебном пажњом на тренутне изазове које поставља пандемија КОВИД -19;
- b) обезбеђивати да здравствени радници и сви други радници који су на челу борбе са пандемијом КОВИД-19 и који су у изложени њеном ризику, имају приступ вакцинама, лична заштитна средства, обуке, тестирања и

психолошку подршку и да буду адекватно награђени и заштићени на раду укључујући и заштиту од прекомерног стреса.

- c) ојачати мере безбедности и здравља на раду пружањем владиним институцијама, приватним предузећима, послодавцима, радницима и њиховим представницима конкретних практичних савета и помоћи у управљању ризицима, предузимањем одговарајућих мера за спречавање и побољшање спремности за ванредне ситуације и мерама усмереним на спречавање нових жаришта болести или других индустријских ризика;
- d) прилагодити механизме рада на даљину и друге нове облике организације рада како би се побољшале могућности за достојанствен рад, укључујући кроз регулативу, социјални дијалог, колективно преговарање и сарадњу на радним местима, а такође и напоре на смањењу неједнакости дигиталне приступачности, поштујући међународне стандарде рада и равнотежу између пословног и приватног живота;
- e) задржати непроменљиву важност радног односа као средства за обезбеђивање сигурности и правне заштите радника, истовремено препознајући размере неформалности и хитне потребе за ефикасним деловањем за подршку преласку у формалну економију;
- f) остваривати кроз политике влада и праксу предузећа, програм трансформације у знак подршке родној равноправности путем:
 - i) обезбеђивање једнаке плате за рад једнаке вредности на основу транспарентне праксе плаћања рада;
 - ii) проширење политике плаћених одсуства ради неге у циљу равномерније поделе кућног рада;
 - iii) промовисање политике стварања нових радних места и обука у току целог живота усмерених на попуњавање празнина у професионалним вештинама жена;
 - iv) усмеравање инвестиција у образовање, здравство, социјалне услуге и друге секторе, на решавање проблема недовољног броја запослених и побољшање услова рада;
 - v) уклањање правних и других препрека на путу ка тржишту рада и на путу професионалног расту;
 - vi) спречавање и заштита од родно заснованог насиља и узнемиравања;
- g) спровести програм трансформације у јавном и приватном сектору у знак подршке принципима једнакости, различитости и социјалне инклузије, усмерену на уклањање дискриминације, насиља и узнемиравања по свим основама, укључујући расу, боју коже, пол, веру, политичко мишљење, национално и социјално порекло, и у односу на мигранте, аутохтоне народе и оне који воде племенске начин живота и људе који живе са ХИВ-ом;

С. Општа социјална заштита

- a) обезбеђивати генерални приступ свеобухватној и адекватној социјалној заштити, укључујући минималне нивое социјалне заштите, гарантујући као минимум да сви којима је то потребно током читавог живота имају приступ стабилном основном приходу и основним здравственим услугама, са правом на здравље као важнијим него икад;
- b) проширити приступ заштити од незапослености да би се обезбедила подршка радницима који су изгубили посао и изворе прихода, како би им се обезбедио прелазни период;
- c) проширити приступ плаћеним боловањима, нези, породичном одсуству и другим мерама породичне политике за све раднике, осигуравајући њихову примену у случају карантина и самоизолације, и развијајући брзе механизме за исплату накнада;
- d) осигурати да се мреже социјалне сигурности финансирају поштено и одрживо ефикасном мобилизацијом домаћих ресурса, јачањем глобалне солидарности и повећањем кохерентности, тако да нико не остане заборављен;
- e) ојачати критичну улогу државног сектора у пружању подршке економијама и друштвима која добро функционишу, посебно препознајући важну улогу јавног здравства и система неге током здравствене кризе и у спречавању будућих пандемија;

D. Социјални дијалог

- a) деловати на основу улоге коју је социјални дијалог - билатерални и трилатерални - одиграо у организовању непосредног одговора на пандемију КОВИД-19 у многим земљама и секторима, на основу уважавања и олакшавања реализације права на слободу удруживања и стварног признавања права на колективно преговарање;
- b) промовисати социјални дијалог, посебно за постизање резултата наведених у овом позиву на акцију, укључујући кроз владине напоре да окупи трипартитне партнере за развој и реализацију националних планова и политика опоравка усмерених на очување и стварање достојанствених радних места, обезбеђење континуитет предузећа и усмеравање инвестиција у приоритетне секторе и области - и јавне и приватне, како би се осигурао процес опоравка који ствара велики број радних места;
- c) јачати капацитете државних органа и организација послодаваца и радника за учешће у таквом дијалогу као средства за развој и примену регионалних, националних, секторских и локалних стратегија, политика и програма усмерених на човека.

II. Лидерство МОП и подршка процесу опоравка који је усредсређен на човека

4. МОП, са мандатом социјалне правде и достојанственог рада, мора играти водећу улогу у међународном систему у промовисању опоравка од кризе КОВИД-19 усмереног на човека који је инклузиван, стабилан и отпоран на кризе. У том циљу

прошириће подршку напорима држава чланица за обнову и затражиће подршку других мултилатералних организација и међународних агенција, истовремено активно промовишући напоре система УН да убрза напредак у примени Агенде 2030.

5. Да би помогла владама и организацијама послодаваца и радника да побољшају ефективност процеса опоравка од кризе циљаном и убрзаном применом Декларације о стогодишњици, МОР ће употребити сва своја средства за подршку у изради и примени заборављених стратегија опоравка у којима нико неће бити заборављен У том циљу МОР ће појачати своју подршку напорима држава чланица у постављању циљева:
 - a) осигурати инклузивни економски раст и запосленост путем повећања подршке политикама и приступима који укључују инвестиције са великим потенцијалом за отварање радних места, које ојачавају активну политику на тржишту рада и повећавају продуктивност кроз диверзификацију, иновације и искоришћавање пуног потенцијала технолошког напретка за стварање достојанствених радних места и одрживих предузећа, истовремено се бавећи уклањањем ризика и изазова и осигуравајући широко учешће друштва у подели користи од напретка;
 - b) заштитити све раднике, укључујући активирање консултација по питањима политика, изградње капацитета и техничке помоћи и подршке:
 - i) здравих радних односа и промоција и ратификације и примене законских и институционалних механизма заснованих на међународним стандардима рада, укључујући основне принципе и права на рад, са посебним нагласком на безбедност и здравље на раду, узимајући у обзир искуство стечено у условима пандемије КОВИД-19;
 - ii) успостављања приоритета и ажурирања стратегија за борбу против неформалних и небезбедних облика рада, у којима је утицај кризе био посебно оштар, укључујући сарадњу у циљу развоја;
 - c) остварити општи приступ свеобухватној и одрживој социјалној заштити, укључујући минималне нивое социјалне заштите који пружају стабилне приходе и здравствену заштиту који омогућавају људима, укључујући samozaposlene и неформалне раднике, да се носе са критичним периодима у животу и раду, као што су они који су узроковани кризом КОВИД-19;
 - d) користити социјални дијалог за развој и спровођење стратегија опоравка и јачање организација послодаваца и радника користећи се циљаним и свеобухватним мерама, укључујући Међународни центар за обуку МОР и регионалне и националне партнере за обуку.
6. МОР ће ојачати сарадњу са релевантним мултилатералним и регионалним организацијама и процесима у интересу снажног и одрживог глобалног одговора за подршку националним стратегијама опоравка, укључујући:

- a) координацију одобравања техничке помоћи и финансијске подршке у циљу максималног повећања њиховог благотворног утицаја на најугроженије и погођене групе становништва и секторе који су искусили најтеже последице кризе;
 - b) постављање као приоритета националне политике и сарадње у циљу усмеравања инвестиција у развој институција тржишта рада за интегрисање међународних стандарда рада у национално законодавство и осигурати њихову пуну примену, развој професионалних вештина и друга подручја активних политика на тржишту рада, обезбеђење родне равноправности и финансирање акција којима се обезбеђује континуитет функционисања предузећа која су несразмерно погођена кризом, укључујући мала и средња предузећа;
 - c) помоћ државама чланицама у изради и спровођењу стратегија финансирања уз глобалну подршку свеобухватним и одрживим системима социјалне заштите у складу са циљем опште социјалне заштите, укључујући минималне нивое социјалне заштите, како то захтевају стандарди МОР;
 - d) боље усклађивање циљева достојанственог рада и помоћ у изградњи потенцијалних могућности са међународном трговинском и инвестиционом политиком ради повећања утицаја међународне трговине и инвестиција и промовисања достојанственог рада у ланцима снабдевања, узимајући у обзир јаке, сложене и критичне везе између социјалне, трговинске, финансијске, економске и политике заштите животне средине;
 - e) промовисање фискалне и монетарне политике усмерене на обезбеђење стабилног и одрживог економског раста, пуне, продуктивне и слободно изабране запослености и достојанственог рада, укључујући јачање разумевања потенцијално корисних макроекономских импликација приступа усмереног на човека, утврђеног у Декларацији о стогодишњици;
 - f) Проширење истраживања и побољшање података о потенцијалу Циљева одрживог развоја за достојанствена радна места, помажући у циљању стратегија финансирања развоја на инвестиције које стварају запошљавање и правичне прелазе на одрживост животне средине, укључујући економију без отпада као саставни део опоравка процеса .
7. МОР ће сарађивати са другим мултилатералним институцијама како би сазвао главни политички форум за мобилизацију снажног и кохерентног глобалног одговора у подршци стратегија опоравка усредсређених на човека који су инклузивни, стабилни и отпорни на кризе кроз заједничке иницијативе и ширење институционалних механизма са учешћем међународних и регионалних организација.